

Peder Hofmansen om Robert Coopers **The Breaking of Nations – Order and Chaos in the 21st Century:**

Den nødvendige dobbeltmoral

22. marts 2005 | ”Det nye århundrede risikerer ifølge Robert Cooper at blive præget af anarki, kaos og en teknologisk udvikling, som det vil vise sig umuligt at kontrollere. Nationale regeringer vil vise sig for svage til at dæmme op for den internationale terrorisme og for spredningen af masseødelæggelsesvåben – så små ekstremistiske grupper og enkeltpersoner derved vil kunne få adgang til en våbentechnologi, som vil give dem en langt større ødelæggelseskraft end nogensinde set før i historien.”

Af Peder Hofmansen

MED følgende dystre prognose indleder Robert Cooper sin tankevækkende lille bog *The Breaking of Nations – Order and Chaos in the 21st Century:* ”Den værste tid i den europæiske historie var i det 14. århundrede, under og efter 100-årskrigen, i det 17. århundrede under 30-årskrigen, og i den første halvdel af det 20. århundrede med de to verdenskrige. Det 21. århundrede kan imidlertid vise sig at blive endnu værre end nogle af de foregående århundreder.”

Udover at skrive bøger arbejder Cooper som højtstående diplomat i EU og har tidligere været kendt for at være intet mindre end Tony Blairs foretrukne udenrigspolitiske rådgiver. Faktisk bliver han ofte omtalt som Europas svar på så betydelige amerikanske skribenter som Robert Kagan, Samuel Huntington og Francis Fukuyama. Alene af den grund kan det være interessant at læse hans tanker om, hvordan det 21. århundrede vil forme sig, og om den historiske udvikling, som har ledt os frem til i dag.

Det nye århundrede risikerer ifølge Cooper at blive præget af anarki, kaos og en teknologisk udvikling, som det vil vise sig umuligt at kontrollere. Nationale regeringer vil vise sig for svage til at dæmme op for den internationale terrorisme og for spredningen af masseødelæggelsesvåben – så små

ekstremistiske grupper og enkeltpersoner derved vil kunne få adgang til en våbentechnologi, som vil give dem en langt større ødelæggelseskraft end nogensinde set før i historien.

Den nye verdens(u)orden, som ifølge Cooper blev undfanget efter Berlin-murens fald i 1989, er uoverskuelig og potentielt sprængfarlig fordi der ikke længere findes blot én, men flere forskellige verdener. En præmoderne verden, hvor staten har mistet sit voldsmonopol, og hvor kaos og anarki hersker uhindret. Her nævnes lande som Somalia, Afghanistan og Liberia. En moderne verden, hvor magt i sin traditionelle militære form stadig betragtes som den bedste sikkerhedsgaranti. Cooper nævner her så forskellige lande som Indien, Kina, Rusland og USA. Og endelig: en postmoderne verden – primært repræsenteret ved landene i Vesteuropa, der har forladt den traditionelle form for magtpolitik.

Det nye og farlige, mener Cooper, består i, at den øgede globalisering gør de forskellige verdener mere forbundne end tidligere set i verdenshistorien. Under den kolde krig kunne supermagterne og landene i Vesteuropa sagtens leve med, at der rundt om på kloden fandtes ustabile krigszoner og destabiliserende kræfter – når blot de ikke forstyrrede den herskende orden i storpolitikken. Men i dag kan hverken USA eller Vesteuropa tillade sig at ignorere verdens forskellige kriseområder. Selv den mest fjerne og strategisk ubetydelige afkrog af verden kan avle en ny Osama Bin Laden og/eller udvikle sig til et center for organiseret kriminalitet, narko og terrorisme, der på sigt vil kunne true stabiliteten andre steder på kloden.

Én lov for os, én for dem...

I en så uoverskuelig verden er det ikke nok at have én udenrigspolitik. Europæerne er nødt til at leve efter ét sæt spilleregler inden for deres eget postmoderne paradys, og de er nødt til at leve efter et helt andet sæt spilleregler, når de forholder sig til den kaotiske verden, som findes uden for Europas grænser.

Når man, med bogens mest brugte formulering, befinder sig i junglen, må man *leve efter jungleloven*. Det er nødvendigt at praktisere en dobbeltmoralisk udenrigspolitik. Indbyrdes må de postmoderne stater handle på baggrund af love og fælles, alment accepterede regler og normer. Når de derimod handler i forhold til de mere gammeldags stater uden for Europa, må de vende tilbage til mere barske metoder fra en tidligere æra: magtanvendelse, sabotage, forebyggende angreb, bedrag – hvad som helst, der er nødvendigt for at bringe modstanderen i knæ.

Det nytter med andre ord ikke, at europæerne bilder sig ind, at de blot kan nøjes med at udbrede den postmoderne orden ud over Europas grænser. De må ikke glemme, at der findes konkrete umiddelbare trusler, som kun kan overvindes ved militær magt. Cooper mener derfor, at europæerne skal begynde at opprioritere et militært samarbejde, så de 450 millioner borgere i EU ikke længere er afhængige af et forsvar, som kun garanteres af 250 millioner amerikanere.

Europa må opruste

Læser man bogens sidste del, viser det dog sig hurtigt, at Cooper ikke gør sig til talsmand for, at EU skal udvikle sig til en militær supermagt på linie med USA. De europæiske stater kan hverken i den nærmeste fremtid eller overhovedet nogensinde forventes at matche den amerikanske militære styrke. Men mindre kan også gøre det:

Problemet er jo ikke kun, at USA bruger mere end dobbelt så meget på militær som sine europæiske allierede tilsammen, men også, at USA bruger pengene langt mere *effektivt*. Europæerne bruger for få penge på militær – og de bruger samtidig pengene på den værst tænkelige måde. De enkelte lande investerer i militært udstyr, som blot duplikerer udstyret hos nabostaten. De er sjældent i stand til at samarbejde militært på tværs af landegrænser – fx kan engelske fly ikke lette fra franske hangarskibe.

Hvor meget nemmere – for slet ikke at sige billigere – ville alting ikke blive, hvis de europæiske lande kunne komme med én købeseddel til våbenindustrien! Fordi det ikke er tilfældet opnår europæerne ikke de samme økonomiske fordele som amerikanerne, og at de ikke er i stand til at præstere et tilstrækkeligt sammentømret og effektivt forsvar af Europa. I et videre perspektiv betyder det, at Europa heller ikke kan tilbyde noget alternativ til USA's dominans i storpolitikken.

Alt sammen noget, som ifølge bogens forfatter kan og bør blive ændret hurtigst muligt, hvis ikke det 21. århundredes Europa skal nedstige i det kaos, læseren blev advaret om i bogens forord.

For nuanceret til de simple påstande

Styrken i *The Breaking of Nations* ligger ikke i dens historieanalyse, der kan synes noget tynd i kanterne – for Cooper maler indimellem med en meget bred pensel. Han forstår dog også at trække på historien med elegance – og således drage en række interessante paralleller, som tvinger læseren til at se kritisk på vores egen tid. Men samme klassikerstatus som de mest kendte værker fra hans tidligere nævnte amerikanske kolleger får *The Breaking of Nations* imidlertid aldrig.

Bogen leverer ikke en samlende idé eller påstand. Dertil er Cooper for det første alt for pragmatisk i sin holdning til det politiske: han er pro-amerikansk, pro-FN, pro-europæisk! Han går ind for samarbejde i internationale organisationer baseret på alment accepterede regler og love, og han går ind for krig og for tilsidesættelsen af selv samme love og regler, når det er nødvendigt! Nogle læsere vil sikkert forarges. Andre vil lige så sikkert nøjes med at finde det forfriskende at få tingene sagt så klart og uden omsvøb, som det bliver gjort i *The Breaking of Nations*.

Man må selvsagt håbe på, at fremtiden vil vise frygten ubegrundet. Aktualiteten i hans ord kan der dog under ingen omstændigheder rokkes ved.

Peder Hofmansen Fihl (f.1973) er uddannet historiker fra Århus Universitet. Han har undervist i amerikansk historie i flere år på bl.a. Rødding Højskole og Århus Universitet og er for øjeblikket tilknyttet det Færøske Universitet i Thorshavn som ekstern lektor. Han har skrevet flere artikler om amerikansk udenrigspolitik og skal redigere et dobbeltnummer i Den Jyske Historiker om USA's rolle i det 20. århundrede.